

РЕКУН В. А.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін економіко-правового факультету
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)

УДК 343.821

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВИКОНАННЯ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

Стаття присвячена дослідженню окремих питань притягнення до адміністративної відповідальності. Розглядається виконання художніх творів як об'єкт охорони. Наводяться матеріали судової практики про стягнення штрафу та знищення контрафактних примірників твору. Визначаються фактори, які негативно впливають на застосування норм про притягнення до відповідальності.

Ключові слова: відповідальність, штраф, конфіскація, виконання, художній твір.

Статья посвящена исследованию отдельных вопросов привлечения к административной ответственности. Рассматривается исполнение художественных произведений как объект охраны. Приводятся материалы судебной практики о взыскании штрафа и уничтожении контрафактных экземпляров произведения. Определяются факторы, которые негативно влияют на применение норм о привлечении к ответственности.

Ключевые слова: ответственность, штраф, конфискация, исполнение, художественное произведение.

To research specific issues brought to administrative responsibility. We consider the execution of works of art as an object of protection. We give judicial records of fines and destruction of infringing copies of the work. Identify factors that affect the application of the rules on prosecution.

Key words: liability, penalty, forfeiture, execution, work of art.

Вступ. Приєднання України до основних міжнародних конвенцій з авторського права та суміжних прав дозволило створити розвинену систему правових норм, що регулюють відносини по створенню і використанню результатів інтелектуальної діяльності у виконавській діяльності, яка встановлює високий рівень охорони прав та інтересів вітчизняних авторів і виконавців музичних творів. На сучасному етапі розвитку ринкової економіки, міжнародних економічних зв'язків, налагодження культурних відносин законодавство України повинно відповідати усім міжнародним стандартам з питань охорони інтелектуальної власності. Крім цього, в Україні потребує налагодження механізм правозастосування, дія якого свідчила б про ефективність охорони та неухильне притягнення до відповідальності у випадку порушення авторських чи суміжних прав.

Питання охорони та захисту суб'єктів суміжних прав були предметом чисельних наукових досліджень та розглядалися у роботах С.В. Бондаренко, Є.П. Гаврилова, І.І. Дахно, В.Я. Іонаса, В.І. Серебровського, В.А. Хохлова, О.І. Харитонова та ін. Разом з цим актуальним є дослідження практики застосування притягнення до відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності взагалі та прав на виконання творів зокрема.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження практики притягнення до адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності на виконання творів. На прикладі окремих судових рішень можливо продемонструвати застосування статей законодавства, що встановлюють адміністративну відповідальність.

Результати дослідження. Категорія «виконання художніх творів» в праві інтелектуальної власності є доволі широкою та включає у себе різноманітні об'єкти авторського права, які можуть бути доведені до аудиторії завдяки жестам, рухам, міміці, показу, співу, декламації, тощо. В рамках даного дослідження зосередимось лише на одному виду виконання – на виконанні музичного твору. Взагалі музичний твір можна визначити як сукупність ідей та образів, які виражаються у об'єктивній формі за допомогою сукупності певних звуків. При цьому виконання можуть відбуватися за допомогою певних інструментів як у супроводженні вокалу, так і без нього, та навпаки, вокальне виконання може супроводжуватися музичним фоном або відбуватися без нього (акапельно). Як об'єкт авторського права музичний твір повинен мати творчий характер та мати об'єктивну форму вираження. Виконання як об'єкт суміжних прав повинно відповідати також декільком критеріям. По-перше, мати об'єктивну форму вираження, по-друге, володіти творчим характером, та по-третє, відбуватися з додержанням авторським та суміжних прав третіх осіб (тобто необхідно правомірно використовувати об'єкти авторського чи суміжних прав, що є об'єктом виконання). За умови додержання зазначених умов виникають права інтелектуальної власності у авторів тексту та/або музики та виконавців музичного твору.

Об'єктом охорони прав виконавців є особистий виступ виконавця – це об'єкт нематеріального характеру, що відрізняється від твору та полягає в його реалізації і включає всю сукупність його елементів.

Виконання поділяють на публічні та приватні (непублічні); індивідуальні та колективні виконання; спільне неподільне виконання та спільне подільне виконання; також слід відзначити службові виконання.

Виконавцеві твору належать такі особисті немайнові права: вимагати визнання того, що він є виконавцем твору; вимагати, щоб його ім'я або псевдонім зазначалися чи повідомлялися у зв'язку з кожним його виступом, записом чи виконанням (у разі, якщо це можливо); вимагати забезпечення належної якості запису його виконання і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій суттєвій зміні, що може завдати шкоди його честі і репутації.

Майновими правами інтелектуальної власності на виконання є: право на використання об'єкта суміжних прав; виключне право дозволяти використання об'єкта суміжних прав; право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта суміжних прав, у тому числі забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. Виключне право виконавця на використання виконання означає право здійснювати, дозволяти або забороняти такі дії: сповіщати виконання без використання запису виконання шляхом передачі за допомогою безпроводових засобів, по проводах (кабелю) або за допомогою інших аналогічних засобів (право на передачу незаписаного виконання); записувати раніше незаписане виконання (право на запис); відтворювати запис виконання (право на відтворення); розповсюджувати оригінал або примірники запису виконання будь-яким способом, у тому числі шляхом продажу (право на розповсюдження); здавати у прокат оригінал або примірники запису виконання (право на здавання у прокат); сповіщати запис виконання шляхом передачі за допомогою безпроводових засобів, по проводах (кабелю) або за допомогою піших аналогічних засобів (право на передачу запису виконання); доводити до загального відома запис виконання (право на доведення до загального відома запису виконання); ретранслювати виконання або запис виконання (право на ретрансляцію). Що стосується строків чинності майнових суміжних прав, то для всіх об'єктів суміжних прав вони становлять 50 років, що відліковуються від першого здійснення виконання.

Таким чином, об'єктом охорони виступає виконання та права на нього.

За порушення авторських і суміжних прав встановлена цивільно-правова, адміністративна і кримінальна відповідальність відповідно до чинного законодавства. Законодавець визначає, що є порушенням суміжних прав: будь-яке відтворення, поширення й інше використання, а також ввезення в Україну без дозволу осіб, що володіють суміжними правами екземплярів виконань, фонограм, програм мовлення; ввезення на територію України екземплярів виконань і фонограм, що в Україні охороняються, з інших країн.

Боротьба з порушення прав інтелектуальної власності є одним з актуальних питань не тільки для праводільця, але й для країни в цілому, адже від рівня забезпечення охорони прав інтелектуальної власності залежить відношення з боку інших цивілізованих країн.

Не зупиняючи уваги на розгляді форм, порядку та способів захисту прав інтелектуальної власності, відразу зупинимося на питаннях, пов'язаних з притягненням до адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності на виконання художніх творів. Адміністративна відповідальність – різновид юридичної відповідальності, що має специфічну форму реагування держави на адміністративне правопорушення. Адміністративний захист полягає в застосуванні уповноваженими органами державної влади або їхніми посадовими особами адміністративного стягнення, передбаченого КпАП і законами України.

Притягнення до адміністративної відповідальності відбувається у випадку вчинення дій, передбачених статтями 51-2, 164-3, 164-6, 164-7, 164-9 та 164-13 КпАП [1]. Відповідно до ст.51² КпАП незаконне використання права інтелектуальної власності, зокрема авторських і суміжних прав (на літературний чи художній твір, його виконання, фонограму, передачу організації мовлення, комп'ютерну програму, базу даних), привласнення авторства на один із перелічених об'єктів або інше умисне порушення прав на об'єкт, який охороняє закон, тягне за собою накладення штрафу в розмірі від 10 до 200 неоподаткованих мінімумів доходів громадян із конфіскацією незаконно виготовленої продукції, обладнання, матеріалів, які призначені для її виготовлення. Також КпАП передбачає відповідальність за такі види правопорушень в сфері суміжних прав: демонстрування фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів (ст.164/6); розповсюдження без державного посвідчення фільмів шляхом виготовлення фільмокопій з метою їх демонстрування, продажу, передачі в прокат (ст.164/7); незаконне розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, комп'ютерних програм, баз даних, упаковки яких не марковані контрольними марками, що мають серію чи містять інформацію, які не відповідають носію цього примірника, або номер, який не відповідає даним Єдиного реєстру одержувачів контрольних марок (ст.164/9); порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорту дисків лазерних систем зчитування, експорт, імпорту обладнання чи сировини для їх виробництва (ст.164/13).

При розгляді справ щодо визначення дій такими, що підпадають під дію зазначених статей, іноді бувають випадки, коли особу не притягують до відповідальності. Наприклад, із-за помилок при складанні протоколу про адміністративне порушення особа може бути визнана невинною, не зважаючи на існування факту порушення прав інтелектуальної власності. Наприклад, у одній із справ приватний підприємець Ф. відтворювала

музичні твори різних виконавців без ліцензійного договору, чим порушувала права інтелектуальної власності відповідних авторів та виконавців музичних творів. Разом з цим, дослідивши протокол та письмові матеріали до нього, було прийнято рішення про відсутність в діях Ф. складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст.51-2 КУпАП. Так, у протоколі зазначено, що вона порушила ст.33 Закону України «Про захист авторських та суміжних прав», якого взагалі ні на момент складання протоколу, ні на момент розгляду справи не існувало. Посилання інспектора на необхідність отримання ліцензійного договору на відтворення музичних творів різних виконавців як на підставу для притягнення до адміністративної відповідальності за ст.51-2 КУпАП є необґрунтованими. Аналізуючи суть викладеного в протоколі правопорушення та виходячи з вимог Закону України «Про авторське право і суміжні права», зроблено висновок, що будь-яких доказів порушення права на об'єкт права інтелектуальної власності з боку Ф. до протоколу не надано. У протоколі не зазначено: чи саме права порушила Ф., і якщо порушила, то хто і на якій підставі є суб'єктом цих прав [2].

Іноді справи закриваються у зв'язку з закінченням строку їх розгляду. При розгляді однієї зі справ було встановлено, що в період з 18 червня 2008 року по 27 жовтня 2008 року в приміщенні магазину та в приміщенні кафе були розміщені та використовувалися музичні центри (автомати) для оплатного, з комерційною метою публічного відтворення фонограм творів музичних виконавців, без наявності ліцензійного договору з уповноваженими організаціями колективного управління, тобто без сплати винагороди за використання фонограм, передбачених ст.ст.8,15, 35, 43 Закону України «Про авторські та суміжні права» [3]. У зв'язку з закінченням строку притягнення до відповідальності музичні автомати, які знаходилися на зберіганні в РВ УМВС, були повернуті власнику, а справу було закрито [4].

В більшості випадків при кваліфікації дій такими, що вчинені з порушенням законодавства, відповідальність для винних осіб постає у вигляді стягнення штрафу та конфіскації контрафактної продукції.

Наприклад, при розгляді однієї зі справ було встановлено, що прокуратурою Червонозаводського району м. Харкова спільно з державним інспектором департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України було проведено перевірку на предмет дотримання вимог Закону України «Про авторське право та суміжні права» в частині використання авторських та суміжних прав при публічному розповсюдженні музичних творів та демонстрації аудіовізуальних творів у діяльності ФОП Ж., яка здійснює свою господарську діяльність в магазині «ТJ collection». За результатами проведеної перевірки було встановлено, що в порушення вимог ст. 43 Закону України «Про авторське право та суміжні права», згідно якої допускається без згоди виробників фонограм (відеограм), фонограми (відеограми) яких опубліковані для використання з комерційною метою, і виконавців, виконання яких зафіксовано у цих фонограмах (відеограмах), але з метою винагороди, 05.06.207 року, о 14.05 годині, в торговому залі вищевказаного магазину через музикальний центр з приймача на хвилі 101,5 здійснювалось публічне використання фонограм, у зв'язку з чим, відносно ФОП Ж. складений протокол за ознаками адміністративного правопорушення, передбаченого ст.51-2 КУпАП. Відповідно до матеріалів справи Ж. було визнано винною у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ст.51-2 КУпАП, і піддано стягненню у вигляді штрафу в розмірі 170 (сто сімдесят) гривень в доход держави [5]. Аналогічне рішення було прийнято щодо аналогічного порушення за результатами аналогічної ж перевірки у одному з барів м. Харкова [6].

До числа інших заходів, окрім вказаних раніше, так само може відноситися обов'язкова конфіскація за рішенням суду контрафактних екземплярів творів, записаних виконань, фонограм, записаних передач організацій віщання. Іншими словами, якщо при розгляді в суді справи про захист авторського права або суміжних прав, пов'язаного з виготовленням контрафактних екземплярів об'єктів авторського права або суміжних прав, суд ухвалить рішення в задоволенні вимог позивача, то контрафактні екземпляри об'єктів авторського права або суміжних прав повинні бути конфісковані. Суд має право винести ухвалу про конфіскацію будь-яких матеріалів і будь-якого устаткування і будь-яких пристроїв, незаконно використовуваних для виготовлення екземплярів творів, записаних виконань, фонограм, передач організацій віщання, з обігом їх в дохід держави. Якщо контрафактні екземпляри твору, записаного виконання, фонограми, передачі організації віщання не були затребувані володарями авторського права і суміжних прав, то такі контрафактні екземпляри підлягають знищенню або переробці з обігом в дохід держави [7].

Як приклад можна навести наступну справу. При розгляді матеріалів, які надійшли від Святошинського РУ ГУ МВС України в м. Києві про притягнення до адміністративної відповідальності фізичної особи, було встановлено факт розповсюдження в м. Києві примірників аудіовізуальних творів, упаковки яких не марковані контрольними марками. Свою провину визнав повністю, його вина підтверджується матеріалами справи. Постановою суду було накладено на особу адміністративне стягнення у вигляді штрафу на користь держави в розмірі 170 грн. з конфіскацією предметів торгівлі, а саме дисків аудіовізуальних творів у кількості 64 (шістдесят чотири) штук [8]. Аналогічні рішення про стягнення штрафу й конфіскацію контрафактних примірників приймалися у схожих випадках [9, 10].

Висновки. Вивчаючи досвід притягнення до адміністративної відповідальності, слід звернути увагу на суб'єктивні фактори, що перешкоджають у певних випадках притягнення до відповідальності винних осіб. По-перше, це неухважність осіб, що складають протоколи, внаслідок чого може бути відсутня суттєва інформа-

ція про особу, чий право порушено, про об'єкт порушення тощо. По-друге, це недостатня організованість порядку передачі протоколів до суду та тривалість їх розгляду, що іноді виключає притягнення до відповідальності внаслідок спливу строків охорони. По-третє, потребує уточнення порядок конфіскації та знищення контрафактної продукції. При цьому слід посилити контроль за виконанням цього рішення та посилити відповідальність посадових осіб за невиконання рішення щодо знищення контрафактних примірників. По-четверте, необхідно підвищувати рівень знань щодо правової охорони інтелектуальної власності у осіб, які виконують посадові обов'язки, пов'язані з захистом інтелектуальної власності. При вирішенні зазначених проблем у нашому суспільстві частково вирішиться проблема з забезпечення захисту інтелектуальної власності та притягнення до відповідальності за вчинені порушення.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. // Нормативні акти України: Електронна база даних [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
2. Постанова Доманівського районного суду Миколаївської області від 27.01.2009 р. № 3-54 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/5848213>
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №13 від 29.03.94 р.
4. Постанова Снігурівського районного суду Миколаївської області від 26.12.2008 р. по справі № 3-3773/2008р. // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/2661466>
5. Постанова Червонозаводського районного суду м. Харкова від 06.08.2007 р. у справі № 3/12-5334 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/3093118>
6. Постанова Червонозаводського районного суду м. Харкова від 05.08.2007 р. у справі № 3-5295/07 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/3535086>
7. Судариков С. А. Основы авторского права. – Минск, 2000. – С. 452-453.
8. Постанова Святошинського районного суду м. Києва від 27.05.2013 р. по справі № 3/759/3323/13 // [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/31542800>
9. Постанова Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 03.05.2012 р. по справі № 412/5374/2012 // <http://reyestr.court.gov.ua/Review/24398748>
10. Постанова Дарницького районного суду м. Києва від 18.05.2012 р. по справі № 3-4473/12 // <http://reyestr.court.gov.ua/Review/24529611>

САТАНОВСЬКА М. А.,
аспірант кафедри адміністративного
та фінансового права
(Національний університет
біоресурсів і природокористування України)

УДК 342.9

**ДЕЯКІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА**

На виконання Національного плану дій на 2013 рік розроблено проект Закону України, що передбачає схвалення Стратегії розвитку державно-приватного партнерства в Україні. В статті наводяться пропозиції щодо удосконалення зазначеного законопроекту, зокрема в частині ролі уповноваженого органу з питань державно-приватного партнерства.

Ключові слова: державно-приватне партнерство; Стратегія розвитку державно-приватного партнерства в Україні; інституційне середовище; уповноважений орган з питань державно-приватного партнерства.

На исполнение Национального плана действий на 2013 год разработан проект Закона Украины, предусматривающего принятие Стратегии развития государственно-частного партнерства в Украине. В статье приводятся предложения по совершенствованию указанного акта, в частности роли уполномоченного органа по вопросам государственно-частного партнерства.

